

en Hungario kiel administra kaj tribunala lingvo ĝis 1848 kaj estis internacia lingvo de kleruloj; li konsultis la ellaboron de sia projekto kun aliaj eŭropaj slavistoj kaj filologoj ekde Slovakio ĝis Britio. Lia libro estas gramatika kompendio, prezentanta unue fonetikon kaj morfologion, deklinaciojn (sep kazoj, singularo kaj pluralo) de substantivoj, adjektivoj kaj pronomoj, komparadon, poste konjugaciojn kaj senŝanĝajn vortojn. Ĉe ĉiuj elementoj, Herkel' unue prezentis ekzemplojn el pluraj slavaj lingvoj kaj poste proponis tian komunan formon, kia estus komprenebla kaj akceptebla por ĉiuj slavoĵoj. La slovaka lingvo (nomata „dialectus pannonicus”, normigita nur en 1852) estas prezentata kiel samnivela kun lingvoj pola, rusa, ĉeĥa kaj sudslavaj. Sekvas originalaj tekstoj kaj tradukoj ĉefe el la lingvoj rusa, ĉeĥa kaj serba, sed ankaŭ aliaj, kaj estas pridiskutata uzo de latina kaj cirila alfabetoj – la propono de Herkel' estas fonetika sen diakritaj signoj, tial li uzas krom kutima latina alfabeto literojn *z* [j], *ч* [ĉ] *ш* [ŝ]. Kiel lingva ekzemplo estas plej ofte citata alegoria rakonto pri la disigo de slavaj lingvoj, filinoj de unu (praslava) patrino. La teksto havas kiel bazon lingvojn slovakon, slovenon kaj kroatan :

Za starego vieku byla jedna kralica, koja mala tri prelepije dievice: milicu, krasicu a mudricu; vse tri byle bogate, okrem bogatstva milica byla pokorna, krasica uctiva, a mudrica umena. One matku, a matka je lubila, i naučavala, medzi sebu takto govorile: mile sestri: mi poidemo za muži na tri strani: jedna k sjeveru, druga ku vichodu, tretia ku poldniu, nezabudnimo jedna na drugu, neb smo z jedne kervi, z jedne matieri. Ove rievci sluuuuc stara kralica, jejich matuuuka od radosti omladnula, vidane sve ceri casto navutivovala, a vse ludstvo spjevanim svim rastomilim obveselovala.

En malnova tempo vivis reĝino, kiu havis tri belegajn filinojn: karulinon, belulinon kaj saĝulinon; ĉiuj tri estis riĉaj, krom riĉeco, la karulino estis obeema, la belulino ĝentila kaj la saĝulino lerta. Ili la patrinon kaj la patrino ilin amis kaj instruis, ili inter si diris: karaj fratinoj, ni edziniĝos en tri direktojn, la unua al nordo, la dua al oriento, la tria al sudo, ni ne forgesu unu la alian, ĉar ni estas el unu sango, el unu patrino. Aŭdinte tiujn diraĵojn, la maljuna reĝino, ilia panjo, pro ĝojo juniĝis, siajn edziniĝintajn filinojn ofte vizitadis kaj ĉiujn homojn per sia beleta kantado ĝojigadis.

Matija Majar Ziljski (1809–1892) slovena teologo, estis unu el la ĉefaj figuroj de la slovena nacia reviviĝo, aŭtoro de pluraj verkoj pri slava reciprokeco. Liaj du ĉefaj ideoj estis (1) ideo de sudslava lingvo nomata „ilira”, (2) ideo de kultura unueco de slavaro surbaze de tutslava lingvo. Majar estis arda subtenanto de la ilira, kiu, laŭ li, kaŭzus disvolviĝon de la slavaj kulturo kaj scienco. En sia „Slovnica za Slovence” („Gramatiko por slovenoj”) li artefarite proksimigis formojn de konjugacio kaj deklinacio de la slovena lingvo kun tiuj de la serba, la kroata kaj la bulgara lingvoj. En kelkaj postaj studoj li proponis alproksimigi ortografiojn, gramatikojn kaj vortarojn de sudslavaj lingvoj. Tiurilate signifa verko, en kiu estis teorie pravigitaj la principoj kaj estis donitaj praktikaj konsiloj pri alproksimigo kaj eĉ fandado de la sudslavaj lingvoj, estis liaj „Pravila kako izobraževati ilirsko narečie i u obće slavenski jezik” („Reguloj, kiel formi iliran dialekton kaj ĝenerale slavan lingvon”, 1848). De tiu ideo, Majar venas al la penso de neceso krei la tutslavan literaturan lingvon, por kiu li antaŭvidis laŭpaŝan konverĝon de gramatikaj, leksikaj kaj aliaj elementoj de ĉiuj slavaj lingvoj.

En la jaroj 1863–1865 Majar aperigis projekton proponantan krei tutslavan lingvon artefarite, prenante en konsideron ĝeneralajn kaj plej karakterizajn elementojn de slavaj